

Képernyő

Allítás 1.: A nemzeti folytatásosoknak, az egyszerű sorozatoknak is, meg a szappanoperáknak is megvan a nemzeti sajátosságaik. Allítás 2.: a nemzeti folytatásosok egyetemes sajátossága, hogy legyenek bár jól megcsináltak, avagy rosszabbul, mind felszíneselek, tele vannak kitalált, művi konfliktusokkal és nem mondanak semmit a való életéről.

Bizonyításnak kellene következni, méghozzá a *Mindeki tanköteles* című csehszlovák sorozat ürügyén, ami már a negyedik jól eladható játéknak bizonyul — pedig ugyanarról a kaptafáról húzták le, amiről a minitapeldányt (Kórház a város szélén). A sorozatgyártás bizonyos jól jövedelmező üzlet a szomszédos ország tévéjének, a perspektíva beláthatatlan, hiszen az orvosi, a bolti eladói, a mentős és a pedagógusi hivatás-foglalkozás mellett ezer másik van, amiről még nem csináltak filmet.

Igaz, időközben az NDK tévéje elcsaklított egy lehetséges témát, nem olyan régén délutánonként vetítették minálunk is a sorozatot, amelynek építőmunkás fiatalember volt a hőse, a konfliktusa meg — különféle szerelmi kalandok mellett — az, hogy az illető ifjú, az istennek se akart tovább ta-

Szappan

ni, nem akart építész-mérnök lenni, mert az NDK-ban a fényes tekintetű munkásfiataloknak nem kell szegénylenni, hogy kétked-

Az építőmunkás tehát kilöve, és mondjuk, a mi tévénk talán nem venné meg, ha a csehek kozmetikusokról, nyugalmazott operaénekesekről és autószerelőkről, keramikusművészekről, nyomdászokról, szabadúszó fényképész-vállalkozókról, erdészekről, és légikisasszonyokról csinálnának sorozatot. Mert — tudjuk — ezek a szakmák szerepelnek a mi szappanoperánkban (*Szomszédok*), leszámítva a már „lejár” mentős, bolti eladót és tanerőt. Ami ez utóbbiakat illeti: ennyiben ismétlünk. Hiszen a mi mentősünk éppoly lelkiismeretes és enyhén balek, mint csehszlovák kollégája volt; csak tán annyi a különbség, hogy emez nem talált cseh földön áram nélküli kórházat, mint a mi szegény *Kulka Jánosunk* (nem csoda, ha el akar menni valahova Afrikába, mert lehet, hogy ott még bivalymeghajtással felelgetnek áramot, de a bivaly az egy megbízható állat). Nemkülönböztetkedves és ügyes a mi bolti eladó nénink, mint külföldi szakértője volt, s mindkettőjüknek jóindulatú a főnöke is; van mit eladniuk és van ki nek. Egyelőre. Mert ha jól

emlékszem, a csehszlovák boltban csak loptak, amúgy szarka módra, rendes munkaidőben, itt meg éjszaka betörték. Ott felügyelőket állítottak a gondolák közé, itt meg szövegeltek, hogy azt mondja: *ki kéne nyírni az ilyeneket!* Pedagóguséknál is szíves a helyzet, mindkét oldalon. A tantervek túlnyomórészt lelkiismeretesek és hivatástudatosak, csak egy-két idegbeteg akad közöttük, de sejtetni lehet, nem csak ők tehetnek róla, hogy úgy, de úgy utálják a gyerekeket. A családi hátterek mindkét produkcióban elég siralmasak. Válás — mindenütt. Ám míg ott egy csinos szökevény pattan meg az apuka, és mindössze egy ócska magnót csen ki a fiókból, meg egy miniatúrát akaszt le a falról, s viszi a város másik kerületébe, az itthoni anyuka: külföldön marad. Meglóg, akárcsak a maszek fényképész-vállalkozó kedvese; s ah, balsejtelmek! netán erre készül a doktor úr is?

Az árnyalatnyi különbségek vajon nemzeti realitások mutatnak? *Hölgyeim, és uraim, tessék ezen elgondolkodni.* Még mindig jobb, mintha *egyebekben* jártatják az eszüket — netán nemzeti realitásokon, a maguk mosdatlanságában szemlélve azokat, csak úgy, *szappan* nélkül.

Sulyok Erzsébet

Átmeneti, de megoldás

A hófehér hajú, törekeny kis asszonyka 94 éves. Jókemény, beszédes. Érzékszervei közül egyedül a hallását koptatta a 9 és fél év-tized. Az ablak melletti fotelben félcelget, varrogatja a blúzá. Az ágyán napilapok. Kettesben élt egy nálánál 20 évvel fiatalabb barátnőjével, aki ugyancsak megövegyült. A lakótársat nemrégiben baleset érte, combnyaktöréssel fekszik Pesten, a fiánál. Így maradt Ilonka néni egyedül, igaz ugyan, hogy nem elesett öreg, de magáról egyedül gondoskodni már nem tud. No, és nem beszélve a magányról, ami a legjobban gyötörte. Itt a gondozóházban naponta többször végigsétál a szociális otthonon közös folyosón, és mindig talál valakit, akivel elbeszélget. Egy régi kedves ismerőse segítette az átmeneti megoldáshoz, addig, amíg a szociális otthonba jutása valóra nem válik.

Juliska nénit 84 évesen érte az infarktus. Életben maradt, a klinikáról került a gondozóházba. A 30 nap hamarosan lejár, s ő nem kevés félelemmel megy majd otthonába.

— Sohasem voltam férj-nél, nincs hozzátartozóm, egy szál magam vagyok. Igaz ugyan, hogy két nagyon jó-ságos gondozónő vigyázott rám eddig is, de ők nem lehetnek egész nap velem. Az egyik az ebédet hozza és bevásárol, a másik a mosást, takarítást végzi helyettem. Elédig ez elég segítség volt, de az infarktus hihetetlenül legyengített. S jöhet, nem kell lepedőben forgatni, de látom előre, nehéz lesz egyedül fűrődni, s még az is nehéz lesz, hogy egy pohár vizért kimenjek a konyhába. Tudom, mehetnék szociális otthonba, de értek meg, én egész életemben egyedül voltam, és túlságosan hozzá szoktam a magányhoz.

A gondozóház harmadik, megkérdezett lakóját túl a nyolcvanon azzal verte a sors, hogy élete eddigi támaszát, a lányát, súlyos betegség szakította el tőle. A „gyerekek” — aki maga is a hatvan felé jár — a klinikáról kijöve, előbb magamagáról kell gondoskodnia, a beteg édesanya támasza már nemigen lehet. Aranka néni egy hónapig kapott itt átmeneti szállást. Mire e sorok megjelennek, már az ország túlsó végében — a másik lányánál — keres nyugalmat és támogatást.

*

— A lehető legkülönbözőbb családi okok miatt kerülnek a Tolbuhin sugárit szociális otthon harmadik

emeletén elhelyezett gondozó-„ház”-ba, az idős emberek — tájékoztat Arany Józsefné, a 3-as számú gondozási körzet vezetője. — Akikkel most beszélgetett, magukra maradt idősök, akik számára a bentlakás ideje alatt próbáltuk megkeresni további életük megoldásának lehetőségét. Szerencsére, nemcsak ily tragikus élethelyzetekben veszik igénybe a gondozóházakat. Gyerekek — akik egész évben becsülettel gondozzák szüleiket — a nyári szabadságuk idejére ide kérnek számukra bebocsátást. Nem egyszer előfordult, hogy az otthoni festés, lakáskarbantartás idejére menekítik hozzánk az otthoni felfordulás elől az idős szülőt. Mások az esti egyetemi tanulmányaik kritikus idején, a vizsgaidőszakokban kérnek itt szállást idős szüleik számára. Sokszor pedig átmenetel jelentünk a házi szociális gondozás és a szociális otthoni elhelyezés között.

— Kevésnek találok az itteni ágyszámot. Valójában csak ennyien igényelnék az idősök átmeneti szállását, akkor, amikor köztudott, hogy a kórházi-klinikai osztályokon igen sok idős ember fekszik szociális, családi okok miatt?

— Kétéves a gondozóház. Azóta az igényeket ki tudjuk elégíteni. Akik kéri, idekerülnek. Három szobánk van, ahol 10 embert tudunk egy időben elhelyezni. Mivel az itt-tartózkodás időtartama maximum 30 nap, ez évente 120 embert jelent. Tavaly 100 százalékos volt az ágykihasználás, de úgy tűnik, egyelőre ennyi hely elég.

— Ha például valakinek több időre, mondjuk, 2, esetleg 3 hónapra lenne szüksége a szülői gondozás átvállalására, megoldható ez?

— Indokolt esetben, méltányosságból igen, de ilyen kérésre nagyon ritkán volt példa. A mi intézményünk pontosan arra hivatott, hogy rövid időre, de több családnak vagy egyedülálló idősnek nyújtson segítséget

egy-egy nehezebb élethelyzetben. Meglehetősen sok azonban a vissza-visszatérő emberünk. Annak semmi akadályja, — persze, ha van helyünk —, hogy többször is itt töltsenek egy-egy hónapot.

— Sokan ágyban fekvő, magatehetetlen szülőt gondoznak otthon, a munka mellett. Szociális otthonban nem akarják elhelyezni őket, de néha, egy pár hétszusszanásnyi időre szükségük lenne. Ilyen esetben is igényelhető a gondozóház?

— Sajnos, nem. A mi jogszabályunk csak arra szól, hogy azokat az idősöket fogadhatjuk, akik saját magukat segítséggel ugyan, de képesek ellátni. Tehát nem kell őket etetni, fürdetni. Ugyancsak a felvételi szabályok érvényesek nálunk, mint a házi gondozás esetében, hiszen amit mi teszünk, az a területi szociális gondozás egyik új, egyedülálló formája. Természetesen szakképzett nővéreink mindenben az ittlakók segítségére vannak, de nem ágyban, magatehetetlen, szellemileg teljesen leépült betegek fogadása és ápolása az intézmény feladata.

*

Lassacskán talán megváltozik szociálpolitikánk évtizedek alatt megmerevedett intézményrendszere és beláttatik, hogy hibás az az álláspont, miszerint amelyik területen már van valamilyen állami ellátás, ott gondolkodni sem érdemes másról. Jöhet az élet maga követeli ki a szociális gondoskodás új és új formáit, hiszen a családok egyre gyakrabban kerülnek olyan helyzetekbe, amikor a hagyományos ellátási lehetőségek között nem lelnek megoldást. A gondozóház csak egy a még megvalósításra váró családsegítő, humánszolgáltatások sorában. Hiányzik még több tudat, a problémás élethelyzetekre alkalmazható megoldás, a családi életék tönkremenetelét gátló humánszolgáltatás.

Kalocsai Katalin

Stúdiós (és egyéb) számvetések

Időről időre számvetésekre kényszerülünk. Számot kell vetni a múltó időről s önmagunk lehetőségeivel, környezetünkkel, kisebb vagy nagyobb közösségeink minőségével, no meg a végzett munka egészével is. Utóbbi többnyire bizonyos (határidők) múltán végezzük el — mindenképpen az értékelés közvetlen vagy közvetett szándékával, minősítésre ösztökélő vagy legalábbis valamiféle megmértésre buzdító beszámolóval.

Ugyanígy tett szombaton délelőtt az *Alföldi tükörben* a szegedi rádióstúdió is. Az aprópót az (is) jelenthette, hogy véget értek a Csongrád megyei rádiós hetek, melyeknek programjai jó egy hónapon át mutatták be az éterben szűkebb pátriánkat. Így persze egyúttal ezzel a „központi rádiós”, monstre műsorfolyammal is számvetésre kényszerülünk, no de annyi baj legyen: tömören, összefoglalásként mindenképpen el kell mondaní róla, hogy kifejezetten üdvözlendő eszköz, elsősorban a haza egyes régióinak mélyebb, szeretettelibb közelítési igénye miatt — s remélhetőleg nem fog a kötelező, aszfalton termett tiszteltetőkör és közterek irányába elmozdulni a jövőben sem. S mivel jó ötleként a Csongrád megyei rádiós hetek a vidék egyes tömegkommunikációs műhelyeit is vizsgálták, az illendőség úgy kívánta, hogy szépen legutoljára maradván ugyan — de a rádióban maga a helyi rádióstúdió is valljon önmagáról. Azon persze lehet vitatkozni, korainak bélyegezhett-e ez a számvetéskísérlés vagy sem — minden kerek évforduló nélkül, a nyitány óta eltelt alig háromnegyed év után — mindenestre, miként hallhattuk 47 ezer percről szólhatott.

Hogy programjaikból eddig mi sikerült, arról majd íté a hallgató — mondta a szombat reggeli számvetéskor *Várkonyi Balázs* stú-

dióvezető. Az az ötven-egynéhány perces összeállítás amelynél révén most a stúdió eddigi műsoraiból egyfajta retrospektív válogatást nyújtott, a szándékok szerint mindenesetre változatos volt és mindent-adni-akáró, a tavalai szabadtéri előadások megidézett *Nyomorultak*-részletétől az *Izisz*-együttessel át a narkósokról szóló dokumentum-műsor fölélevenítségéig. Úgy éreztem ugyan, a zenei profil bemutatására a kelténél nagyobb tér jutott, s mintha a szükségesnél több lett volna a divattéma és a könnyedebb, „gyermekibb”, „veszélytelenebb” szemléletet tükröző műsor, de megglehet, ez csak a háromnegyed éven át alkalmilag (bár viszonylag sűrűn, főleg hétvégenként) hallgatott szegedi műsorok összbenyomásának köszönhető, mélysegesen szubjektív vélekedés. Mindenesetre azt tényleg nem értettem, a reprezentatív összeállításban miért hallottam annyi „külsőt”, ha már egyszer a stúdió önmagát mutatja be —

egész egyszerűen nem stimeltek, a legcsekélyebb mértékben sem rimeltek egymásra a legutoljára, prezentálásként felsorolt belső munkatársak, no meg a bemutatkozó válogatásban közreműködők nevei. Ugyanakkor a stúdió eddigi munkájáról alighanem mégis teljes, sok mindent sejtető, sok mindenről árulkodó vagyis a számvetés eredeti, ha úgy tetszik objektív céljainak megfelelő műsort hallgattunk. Hiszen nemcsak arra derülhetett fény általa, hogy — Várkonyi Balázs szavai szerint — „szándékaink szerint milyenek vagyunk”, hanem arra is, hogy a számvetések természetrajzához általában mi, mennyire és hogyan is tartozik. Ez pedig tanulságnak még akkor sem megvetendő, ha én speciel szívesebben hallgattam volna többet a tavalai őszi nagy jelentőségű, országgyűlési ülésakkal kapcsolatos a „politikum” jelenlétéről élesebben tanuskódó részeket — mint a profilban érzésem szerint ennél jóval inkább túltengő, veszélytelen, könnyed egyebeket

Domonkos László

A Szegedi Nemzeti Színház műsora

A Nagyszínházban 6-án, fél 6 órakor: Tosca (Jászai Csontos bérlet), 7-én Otello (Somlay 1-2. bérlet), 8-án 3 órakor: Balett-est (Katona bérlet), 9-én, 6 órakor: Szeged Táncegyüttes, 10-én Házassági szerződés (Kodály bérlet), 11-én fél 11 órakor: Tosca (Nyugdíjas bérlet), 12-én, délután 3 órakor: Jézus Krisztus szupersztár (Madách bérlet), 13-án Jézus Krisztus szupersztár (bérletszünet, az április 3-ai jegyek érvényesek!), 14-én Házassági szerződés (Egressy 1-2. bérlet),

15-én Házassági szerződés (Ady 1-2. bérlet). Kioszínházban 3-án Rinocérosz (Vaszy 1. bérlet), 4-én délelőtt 10 órakor: Koldus és királyfi (bérletszünet) és 7 órakor: Rinocérosz (Vaszy 2. bérlet), 5-én Rinocérosz (Egressy 1. bérlet), 6-án Rinocérosz (Radnóti 1. bérlet), 7-én délelőtt 10 órakor: Koldus és királyfi (bérletszünet), este 7 órakor: Rinocérosz (Radnóti 2. bérlet), 8-án Irma, te édes (bérletszünet), 10-én Irma, te édes (bérletszünet), 11-én fél 4 órakor:

Koldus és királyfi (bérletszünet), 12-én Rinocérosz (Somlay 1. bérlet), 13-án fél 11 órakor: Koldus és királyfi (bérletszünet), 14-én Rinocérosz (Somlay 2. bérlet), 15-én 3 órakor: Rinocérosz (Katona bérlet).

Klubszínpadon, 6-án 8 órakor: Melina (bérletszünet), 11-én 8 órakor: Meduzafej (bérletszünet), és 15-én este 8 órakor: Meduzafej (bérletszünet).

Az előadások este 7 órakor kezdődnek, az ettől eltérő időpontokat közöltük.

A Mikrovilág új száma

Felszálló ág

A világ nagy repülőtereinek olyanok, mint a forgalmas autóparkolók: percnként érkeznek és indulnak a járatok. A repülési információk halmazának begyűjtése, feldolgozása és szétosztása olyan feladat, amely számítógépért kiált. „A levegő meghódítása” című cikkben a Siemens cég Siport nevű repülőteri számítógépes információs rendszerének érdekességeiről olvashatunk. A számítógépes rendszer gondoskodik többek között az utasok tájékoztatásáról, nyilvántartja a gépkocsik szabad parkolóhelyeit, és már a repülőter felé vezető úton jelzi, merre érdemes menni, meteorológiai adatokat gyűjt és oszt szét, és segíti a gépek és a repülésirányítók közötti kommunikációt.

Az informatika világában a házi számítógépek kedvelői több érdekes programmal is megismerkedhetnek, a műholdas televízióműsorok nézői pedig az Egi jelek műsormellékletből tájékozódhatnak arról, mikor melyik csatornát érdemes nézni.

szerezett összeállításban számol be a hannoveri beutatóról. A cikkekből kiténik, hogy a világegyetem ördöklő versenyében nemcsak a jó műszaki elgondolás, hanem a nagy hozzáértés és érzéklet kívánó üzleti konstrukció is fontos szerepet játszik.

Egy másik versenyről, a Bács-Kiskun megyei programozási tanulmányi vetélkedőről szól a Verseny a javából című összeállítás. Egy lelkes és hozzáértő szervező vezényletével igazi, többfordulós tanulmányi versenyt rendeztek, és nemesítették a másutt általában egy-két nap alatt lezavart programozási vetélkedőt.

A Mikrovilág 88/8-as számában a házi számítógépek kedvelői több érdekes programmal is megismerkedhetnek, a műholdas televízióműsorok nézői pedig az Egi jelek műsormellékletből tájékozódhatnak arról, mikor melyik csatornát érdemes nézni.